

процес відновлення країни. Кожен бажаючий буде мати можливість покращити відбудову країни та зможе відчути позитивний вплив від своєю участі.

Використання запропонованих за результатом цього дослідження цифрових інструментів повинно допомогти відбудувати кращу Україну, зробити це швидко, ефективно та зменшити ризики неефективного використання ресурсів та можливих штучних маніпуляцій з боку ворогів України. Найважливішим аспектом ефективного та швидкого відновлення України є своєчасна фінансова підтримка України від всіх міжнародних партнерів. Інвестиції в відновлення України – це інвестиції в безпеку та економічну стабільність Європи та світу. Тому закликаємо міжнародних партнерів України та світову спільноту підтримувати Україну та долучатися до програми відновлення України.

Інформаційні джерела:

1. URL: <https://cepr.org/publications/books-and-reports/blueprint-reconstruction-ukraine>
2. Recovery of ukraine. Відбудова України: Бібліотека аналітичних досліджень. URL: <https://recovery-ukraine.org/>

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Євдокімова М.О., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Для забезпечення стійкого та ефективного економічного розвитку, примноження потенціалу, а також досягнення бажаних результатів фінансово-господарської діяльності підприємству необхідно дбати про належний рівень своєї безпеки, особливо фінансової. Зміст фінансової безпеки підприємства, на думку автора, полягає в здатності підприємства постійно мати достатній запас міцності і для досягнення цього – оперативно розробляти і реалізовувати фінансову політику згідно цілей загальної довгострокової стратегії в умовах невизначеності і конкурентного середовища. Тобто, фінансова безпека підприємства – це певний фінансовий стан підприємства, що характеризується його здатністю протистояти існуючим і виникаючим загрозам, що забезпечується постійним моніторингом та діагностикою її рівня, а також формуванням комплексу превентивних і контрольних заходів [1].

Фінансова безпека – одна з складових економічної безпеки, однак з власною структурою і індивідуальним механізмом реалізації, відмінним від інших видів економічної безпеки. При розробці критеріїв фінансової безпеки можливо використовувати напрацьований інструментарій щодо стійкості (надійності) фінансової системи суб'єкта господарювання, хоча на сьогоднішній день також немає єдності як в розумінні самого поняття «стійкість системи» так і в класифікації видів стійкості [2].

Професор О.І. Барановський розглядає цю категорію як рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення його потреб і виконання наявних зобов'язань, які характеризуються збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю відвернути зовнішню фінансову експансію, забезпечити фінансову стійкість (стабільність), ефективне функціонування та економічне зростання [3].

На думку І. Бланка, фінансова безпека являє собою кількісно та якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії та створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого росту в поточному та перспективному періодах [4].

М.М. Єрмошенко та К.С. Горячева фінансовою безпекою вважають такий фінансовий стан підприємства, який характеризується: збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством; стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; здатністю забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [5]. Аналіз наукової літератури показав, що нині існує декілька наукових підходів до характеристики фінансової безпеки підприємства.

Для забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання необхідно вирішити наступні завдання: здійснити ідентифікацію небезпек і загроз підприємству; визначити індикатори фінансової безпеки підприємства; розробити систему моніторингу за фінансовою стійкістю і безпекою; розробити заходи, які спрямовані на забезпечення фінансової безпеки підприємства, як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді; здійснювати контроль за виконанням розроблених заходів; проаналізувати виконання заходів, здійснювати їх оцінку, коригування; провести коригування індикаторів фінансової безпеки в залежності від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і задач підприємства [6].

Для фінансової безпеки значення мають не самі показники, а їх порогові значення. За межами значень порогових показників підприємство втрачає здатність до стійкості, динамічного саморозвитку, конкурентоспроможності на зовнішніх і внутрішніх ринках, стає об'єктом конкурентного поглинання. Головна умова фінансової безпеки підприємства – здатність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам і загрозам, які прагнуть заподіяти фінансовий збиток підприємству або небажано змінити структуру капіталу, примусово ліквідувати підприємство [7].

Головними зовнішніми небезпеками та загрозами фінансової безпеки підприємства можуть бути скуповування акцій, боргів підприємства небажаними партнерами; наявність значних фінансових зобов'язань у підприємства; криза грошової та фінансово-кредитної систем; нестабільність

економіки. До внутрішніх загроз, що впливають на фінансову безпеку, належать помилки менеджменту в галузі управління фінансами підприємства, пов'язані з вибором стратегії підприємства, управлінням та оптимізацією активів і пасивів підприємства.

Стратегія управління фінансовою безпекою підприємства є невід'ємним складником формування та реалізації загальної стратегії розвитку підприємства, оскільки відповідає за цілі, напрями, джерела та об'єкти фінансування. Вона забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин підприємства. Для полегшення стратегічного управління існує схема розроблення та реалізації стратегії управління фінансовою безпекою підприємства, яка характеризується комплексністю і завершеністю та передбачає послідовність певних етапів [8].

На першому етапі встановлюються поточні та довгострокові цілі управління фінансовою безпекою підприємства, що в узагальненому вигляді передбачає: встановлення загальної мети; побудову ієрархії цілей; установлення індивідуальних цілей та завдань як інструменту забезпечення їхнього виконання.

На другому етапі розроблення стратегії відбувається аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, інформаційною базою якого є статистична та фінансова звітність підприємства, дослідження сучасного стану фінансових ринків, аналітичні огляди, спеціальні дослідження. Аналіз зовнішнього середовища дає змогу підприємству своєчасно спрогнозувати появу загроз, дає можливість розробити ситуаційні плани на випадок виникнення непередбачених обставин, а також сприяє розробленню стратегії, яка дасть змогу підприємству досягти цілей і перетворити потенційні загрози на можливості.

Третім етапом є формування портфелю стратегій управління фінансовою безпекою підприємства. Стратегії повинні орієнтувати на максимальну та своєчасну адаптацію діяльності підприємств до динамічного фінансового середовища для досягнення стратегічних цілей. Наступним етапом є аналіз стратегічних альтернатив, вибір та розроблення стратегії.

На п'ятому етапі реалізація стратегії забезпечує підприємству формування та ефективне використання фінансових ресурсів, виявлення найефективніших напрямів інвестування, відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства, визначення головної загрози з боку конкурентів, вибір напрямів фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами. На цьому етапі доцільно проводити тактичне планування, яке покликане формувати механізми реалізації обраної стратегії, а саме оперативне або поточне. На завершальному етапі відбуваються організація системи управління та контроль реалізації стратегії.

Наслідки економічної нестабільності в країні суттєво відбиваються на показниках фінансового стану підприємств, що, своєю чергою, призводить до зниження рівня їх фінансової безпеки. Таким чином, на кожному вітчизняному підприємстві нагальним завданням є розроблення дієвої стратегії розвитку фінансової безпеки, яка характеризується тісним взаємозв'язком і

взаємозумовленістю її окремих складників. Формування фінансової стратегії доцільно проводити згідно із запропонованими етапами, що дають краще розуміння, на які ключові моменти необхідно звернути увагу під час встановлення цілей фінансового характеру.

Інформаційні джерела

1. Амосов О.Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах: теоретичний аспект. *Проблеми економіки*. 2014. № 4. С. 76–80.
2. Бердар М.К. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. 2015. № 124/125. С. 73–76.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека : [монографія]. К. : Фенікс, 1999. 338 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. К.: Эльга ; Ника-Центр, 2004. 784с.
5. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : [монографія]. К.: Національна академія управління, 2010. 232 с.
6. Фень К.С. Ретроспективний огляд поняття «економічна безпека». *Молодий вчений*. 2016. № 2(29). С. 98–102.
7. Загорельська Т.Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. *Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право*. 2013. Вип. 2. С. 243–247.
8. Погріщук Г.Б., Мацедонська Н.В. Управління фінансовою безпекою підприємства в сучасних умовах. *Вісник Мукачівського державного університету*. 2017. Вип. 12. С. 618.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК СТАРТОВІ ПОЗИЦІЇ МЕХАНІЗМУ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Жилякова О.В., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Сьогодні на порядку денному як наукової спільноти, так і усіх ланок фінансової системи стоїть питання відновлення України після війни. Однією з відправних точок цього процесу є підвищення рівня фінансової грамотності населення та фінансова інклюзія, які, враховуючи досвід поствоєнного відновлення інших країн, у комплексі заходів щодо розробки механізму відновлення займають важливі позиції.

Фінансова інклюзія – процес сприяння доступному, своєчасному та адекватному доступу до широкого кола фінансових продуктів та послуг та розширення їх використання усіма верствами суспільства через впровадження спеціальних існуючих та інноваційних підходів, включаючи фінансову обізнаність та освіту з метою сприяння фінансовому добробуту, а також економічній та соціальній інклюзії [1].

Фінансова грамотність і фінансова інклюзія є взаємодоповнюючими поняттями. У стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року фінансова інклюзія зазначена як один з основних стратегічних напрямків, що має певні стратегічні цілі та індикатори їх досягнення [2]. Стратегічними цілями фінансової інклюзії визначено підвищення доступності та рівня